

به نام خدا

تئوری حسابداری 2

فصل 13: تئوری اثباتی حسابداری

سوالات فصل 13

ویرایش نهایی

استاد:

آقای محمودزاده

دانشجویان:

سیدعلی موسوی جلالی

کاظم کرمی

سال 1394

1- تئوری اثباتی حسابداری را تعریف کرده و تفاوت آن را با تئوری دستوری بیان نمایید.

تئوری اثباتی حسابداری در تلاش است تا توضیح دهد و پیش بینی کند که مدیران چگونه سیاست های حسابداری را انتخاب کرده و در قبال استانداردهای جدید چه واکنشی نشان می دهند.

منظور از توضیح ارائه دلیل و منطق برای مشاهدات است و **منظور از پیش بینی**، پیش بینی پدیده های مشاهده نشده (چه مربوط به گذشته و چه مربوط به آینده) می باشد.

تئوری های دستوری حسابداری هم حاوی قضاوت های ارزشی بوده و هم غیر علمی و انتزاعی هستند در حالی که تئوری اثباتی حسابداری هم عاری از قضاوت های ارزشی بوده و هم از آنجا که تنها بر مطالعه پدیدارهای حسابداری متمرکز بوده بنابراین یک تئوری علمی است.

2- به نظر شما تئوری اثباتی حسابداری جزو تئوری های توصیفی است و یا دستوری؟ تشریح نمایید.

تئوری اثباتی حسابداری یک تئوری توصیفی است زیرا تئوری اثباتی هیچ تجویزی برای رویه های حسابداری صادر نمی کند بلکه تنها توضیح می دهد و پیش بینی می کند که یک شرکت خاص با ویژگی های موجود از چه روشی برای حسابداری استفاده خواهد کرد ولی هیچ گاه همانند تئوری های دستوری، نخواهد گفت که از چه روشی استفاده کند. واتس و زیمرمن اذعان دارند واژه اثباتی، که از اقتصاد گرفته شده، می تواند برای تفکیک تحقیقات حسابداری که به منظور توضیح پدیده ها انجام می شود از تحقیقاتی که به منظور اتخاذ و صدور حکم و دستور صورت می گیرد، مفید باشد.

3- رابطه بین تئوری اثباتی حسابداری با تئوری نمایندگی و تئوری قراردادها را بیان نمایید.

تئوری اثباتی حسابداری به دنبال توضیح و پیش بینی این است که چگونه مدیران یک روش خاص را از بین روش های متعدد حسابداری انتخاب می کنند.

براساس **تئوری نمایندگی** ممکن است نماینده در جهت اهداف شخصی خود گام بردارد که لزوماً همسو با اهداف کارفرما نباشد. کارفرما در مشاهده عملکرد و نتایج عملکرد نماینده ناتوان است و این باعث فراهم شدن فرصت کم کاری برای نماینده و ایجاد **خطر اخلاقی** می شود. در این صورت مدیر از روش های حسابداری که منافع او را حداکثر کند استفاده می کند.

براساس **تئوری قرارداد** شرکت کانونی از قراردادها بین مدیر و مالکان، اعتبار دهندگان، تامین کنندگان، کارکنان و غیره می باشد. حال با توجه به شرایط **عدم تقارن اطلاعاتی**، این امکان وجود دارد که نمایندگان از مزیت های اطلاعاتی موجود در مسیر تامین اهداف شخصی خود استفاده کنند. لذا نمایندگان از روش های حسابداری تامین کننده منافع خود استفاده می کنند.

4- به نظر شما تئوری اثباتی حسابداری تنها رفتار مدیریت را پیش بینی می کند یا در پیش بینی رفتار سرمایه گذاران و استاندارد گذاران نیز می تواند مفید باشد؟ با ذکر دلیل توضیح دهید.

هرچند که ممکن است سه فرضیه تئوری اثباتی حسابداری رفتار مدیران را پیش بینی کنند، اما شواهد موجود نشان می دهد که این سه فرضیه قدرت کمتری در پیش بینی واکنش سرمایه گذاران به تغییر در رویه های

حسابداری دارند، علی رغم اینکه ممکن است پیامدهای اقتصادی بر ارزش شرکت، اثر بگذارند.

قدرت تئوری اثباتی حسابداری بر استانداردگذاران نیز جای سوال و تردید دارد. اگر رویه های حسابداری بر کارایی قراردادهای و عملیات مدیر شرکت موثر باشند، انتظار می رود تغییر در این رویه ها (مانند تغییرات الزام شده توسط استانداردهای جدید حسابداری) بر تصمیمات خرید و فروش سرمایه گذار نیز موثر بوده و منجر به تغییر در قیمت سهام شوند اما برنارد اظهار داشت که شواهد ضعیفی از واکنش بازار به پیامدهای اقتصادی ناشی از استاندارد های جدید حسابداری در دست است.

5- تئوری اثباتی حسابداری در قالب چند رویکرد مطرح می گردد، توضیح دهید.

تئوری اثباتی حسابداری در قالب دو رویکرد مطرح می گردد:

1- رویکرد رفتار فرصت طلبانه

2- رویکرد قراردادهای کارا

اگر روش انتخابی توسط مدیر تنها در مسیر تامین اهداف شخصی مدیر و به هزینه مالکان صورت پذیرد در اصطلاح به آن رویکرد رفتار فرصت طلبانه گفته می شود.

اگر روش انتخابی توسط مدیر منافع سازمان را بیشینه کرده و به عبارتی اهداف مدیر و مالکان به یک نسبت تامین شود به آن رویکرد قراردادهای کارا گفته می شود.

6-فرضیه پاداش را از بعد قراردادهای کارا و رفتار فرصت طلبانه توضیح دهید.

بر اساس رویکرد فرصت طلبانه در فرضیه پاداش، با فرض ثابت بودن سایر عوامل، مدیران شرکت هایی که دارای طرح پاداش هستند به احتمال زیاد رویه های حسابداری را انتخاب می کنند که سود گزارش شده را از دوره های آتی به دوره جاری منتقل کنند تا پاداش بیشتری به آنان تعلق گیرد.

بر اساس رویکرد قراردادهای کارا در فرضیه پاداش، ارقام سود پائین و نیز سود نوسان دار، مطلوبیت مورد انتظار پاداش های مدیران ریسک گریز را کاهش می دهند. بنابراین مدیران، از رویه های کاهنده سود و نیز افزایش دهنده نوسانات سود، اجتناب کرده و سود دوره جاری را افزایش می دهند.

7-فرضیه بدهی را از بعد قراردادهای کارا و رفتار فرصت طلبانه توضیح دهید.

بر اساس رویکرد فرصت طلبانه در فرضیه بدهی، با فرض ثابت بودن سایر عوامل، هر چه امکان تخطی از مفاد قراردادهای بدهی مبتنی بر ارقام حسابداری بیشتر باشد، احتمال آنکه مدیر دست به انتخاب رویه هایی بزند که سودهای حسابداری دوره های آتی را به دوره جاری منتقل کند بیشتر است.

بر اساس رویکرد قراردادهای کارا در فرضیه بدهی، ارقام سود پائین و نیز سود نوسان دار موجب نقض مفاد قراردادهای بدهی و افزایش هزینه های مورد انتظار درماندگی مالی می شوند. بنابراین مدیران، از رویه های

کاهنده سود و نیز افزایش دهنده نوسانات سود، اجتناب کرده و سود را افزایش می دهند.

8- فرضیه هزینه سیاسی را از بعد قراردادهای کارا و رفتار فرصت طلبانه توضیح دهید.

بر اساس رویکرد فرصت طلبانه در فرضیه هزینه سیاسی، با فرض ثابت بودن سایر عوامل، هرچه هزینه های سیاسی پیش روی شرکت بیشتر باشد، احتمال انتخاب رویه هایی که سود گزارش شده را از دوره جاری به دوره های آتی منتقل می کنند، بیشتر است.

بر اساس رویکرد قراردادهای کارا در فرضیه هزینه سیاسی، شرکت های بسیار بزرگ سعی می کنند تا از هزینه های سیاسی اجتناب کنند. بنابراین رویه های حسابداری کاهنده سود خالص گزارش شده، توسط آنها حمایت می شود.

9- ارتباط میان رویکرد قراردادهای کارا و محافظه کاری را بیان نمایید.

واتس معتقد است حسابداری محافظه کارانه می تواند در مباشرت و انعقاد قراردادهای کارا سهیم باشد. اشخاص ذی نفع نگران کاهش در ارزش شرکت هستند. حسابداری محافظه کارانه با شناسایی به موقع زیان ها، این نگرانی را کاهش می دهد. به عنوان مثال از طریق کاهش سود انباشته، احتمال سود تقسیمی اضافی را کاهش می دهد. اگر شرکت به درماندگی نزدیک شود، حسابداری محافظه کارانه باعث آگاهی به موقع بستانکاران می شود. البته بر مبنای شواهد موجود نمی توان گفت محافظه کاری به چه میزان کارایی قراردادهای بدهی را افزایش می دهد.

10-مدل جونز را توضیح دهید.

جونز با تمرکز بر هزینه های سیاسی، به بررسی سود خالص گزارش شده شرکت های بزرگ در دوران حمایت در برابر واردات از خارج، پرداخت. شرکت ها برای برخورداری از این حمایت باید سود خالص خود را پائین نشان دهند. یکی از رویه های حسابداری برای کاهش سود، رویه های مربوط به اقلام تعهدی می باشد.

به عنوان مثال :

- افزایش هزینه های استهلاک
- ثبت بدهی های بیشتر برای اقلام احتمالی و تضمین محصول
- در نظر گرفتن ذخیره مطالبات مشکوک الوصول بیشتر

موارد فوق، **اقلام تعهدی اختیاری** نامیده می شوند.

جونز نمونه ای متشکل از 23 شرکت در 5 صنعت که طی سال های 1980-1985 توسط کمیسیون تجارت بین الملل (ITC) در ایالات متحده، مورد رسیدگی قرار گرفته بودند را بررسی کرد. وی دریافت همانطور که فرضیه هزینه های سیاسی پیش بینی می کند، شرکت های مذکور از اقلام تعهدی اختیاری برای کاهش عمدی سود خالص حسابداری، استفاده نموده اند.

❖ در انتها به ذکر چند نکته مهم می پردازیم:

سوال شماره 2 و قسمتی از سوال شماره 8 جزو سوالات ترم پیش بوده اند.

از این فصل میتوان سوالاتی نیز طرح کرد ولی جواب همگی آنها جزو پاسخ سوالات فوق می باشد مانند:

- منظور از توضیح و پیش بینی در تئوری اثباتی چیست؟ (به پاسخ سوال 1 رجوع شود.)

- تئوری نمایندگی و تئوری قرارداد را توضیح دهید. (به پاسخ سوال 3 رجوع شود.)

- خطر اخلاقی و عدم تقارن اطلاعاتی را شرح دهید. (به پاسخ سوال 3 رجوع شود.)

- رفتار فرصت طلبانه را شرح دهید. (به پاسخ سوال 5 رجوع شود.)

- قراردادهای کار را تعریف کنید. (به پاسخ سوال 5 رجوع شود.)

- اقلام تعهد اختیاری را شرح دهید. (به پاسخ سوال 10 رجوع شود.)

- فرضیات تئوری اثباتی را نام ببرید. (سه فرضیه می باشد که هر کدام در یکی از سوالات 6 و 7 و 8 پاسخ داده شده است.)

به نظر می رسد احتمال طرح سوال از یکی از سوالات شماره 6 و 7 و 8 بسیار زیاد است.

"به امید موفقیت همه عزیزان"